

Vådområde- og lavbundsprojekter

Frank Bondgaard, SEGES

SEGES

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

Typer af vådområde- og lavbundsprojekter

Kommunale og statslige vådområdeprojekter (Naturstyrelsen)

- **Kvælstofvådområdeprojekt** - *kvælstof*
- **Fosforvådområdeprojekt** - *fosfor*
- **Udtagning af lavbundslande** - *drivhusgasser*
- **Naturlige vandstandsforhold. I Natura 2000 områder (kildevæld m.m.)** - *naturbeskyttelse*

Til alle disse ordninger er der tilknyttet jordfordeling eller en 20 årig fastholdelse som bliver tinglyst. Arealet vil efter 20 år være natur.

Projekterne skal være omkostningseffektive

Stat, kommune eller lodsejere foreslår etablering af vådområde- eller lavbundsprojekt – stadier:

Der anvendes forskellige strategier for en tidlig involvering af lodsejerne.

1. Kommune eller Naturstyrelse anmoder Miljøstyrelsen om midler til en forundersøgelse.
2. Kommune eller Naturstyrelsen indsender ansøgning og har projektledelsen. Naturstyrelsen har pt. projektledelsen i lavbundsprojekterne.
3. Forundersøgelsen kan/skal sættes i udbud

***Ejendomsræssig forundersøgelse.** Kan foretages af kommunen selv eller af private ingeniørfirmaer (Cowi, Rambøl, Orbicon, Envidan ect.) eller andre private aktører. DLBR kan også byde ind på dette.*

***Hydrologisk undersøgelse-** Foretages af private ingeniørfirmaer (Cowi, Rambøl, Orbicon, Envidan ect.) DLBR vil pt. ikke have kompetencen til dette arbejde.*

Miljøeffekter og omkosningseffektivitet

I forundersøgelsen skal lodsejerne forsøge at tage stilling til aktiv deltagelse, jordfordeling, fastholdelse eller salg

Fastholdelse i 20 år.

Grundbetaling kan modtages samtidig.
Aktivitetskravet for grundbetaling og den almindelige rydningspligt skal overholdes på arealer, hvor det er muligt.

Forkøbsret ved salg af projektjord

Jorden skal i offentligt udbud ifølge EU-regler.
Der er derfor ikke 100 procent sikkerhed for at jorden kommer på egne hænder igen

Jordfordeling.

Køb & salg af projektjord og andre arealer

Erstatningsjord kan være opkøbte landbrugs-Ejendomme i lokalområdet

Ekspropriation

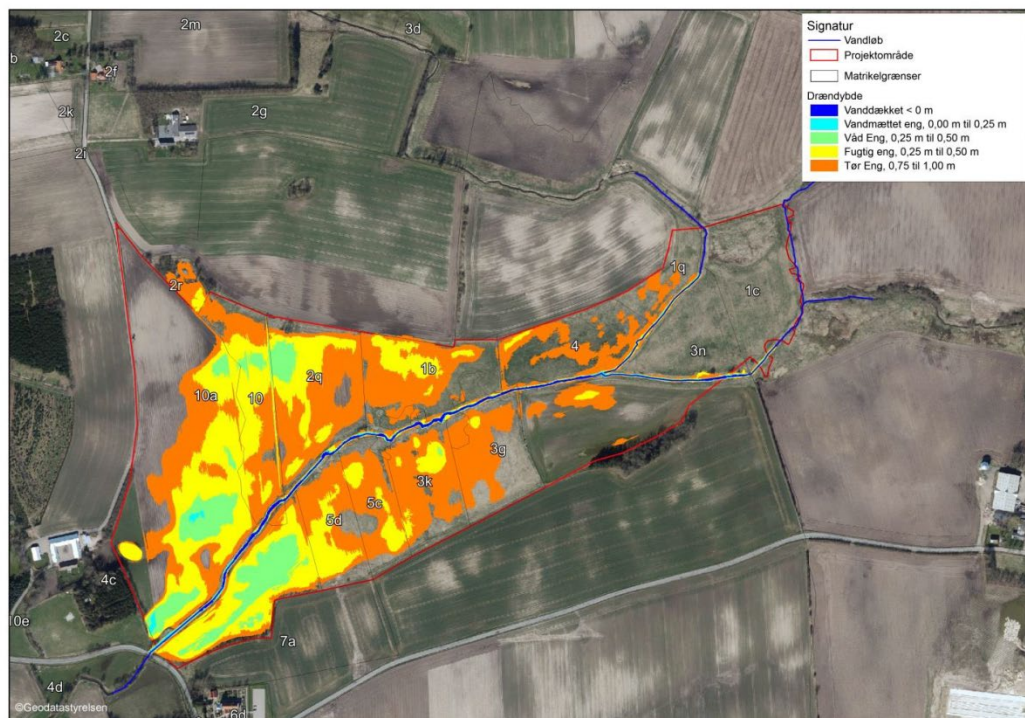
Foretages undtagelsesvis på meget små arealer.

Hvis du sælger har du ingen indflydelse på projektet.

KOMPENSATIONSMULIGHEDER I ET VÅDOMRÅDEPROJEKT

MULIGHEDER	BETYDNING FOR LODSEJER	TILSKUD	EJERSKAB OG INDFLYDELSE
Fastholdelse i 20 år. Grundbetaling kan modtages samtidig. Aktivitetskravet for grundbetaling og den almindelige rydningspligt skal overholdes på arealer, hvor det er muligt.	Der tinglyses deklaration om permanent vådområdetilstand. Lodsejerne beholder jorden i projektområdet og søger tilsagn om 20-årig fastholdelse. Efter 20 år vil arealerne ligge i natur eller græs. Der vil være rydningspligt på arealerne, såfremt det er muligt at køre på dem med almindelige landbrugsmaskiner.	3.500 kr. pr. ha for omdriftsarealer, brakarealer, frugt, bær, pyntegrønt mv. Omfatter ikke arealer, der har været udlagt som græsarealer i mindst 5 år. 1.800 kr. pr. ha for permanente græsarealer. 1.800 kr. pr. ha for arealer, hvor afvandingsforholdene er ændret som følge af en MVJ-aftale. 300 kr. pr. ha for naturarealer undtagen skov.	Lodsejeren ejer stadig arealerne og plejer dem. Lodsejeren har indflydelse på eget areal, dog indenfor vådområdedeklarationens rammer.
Jordfordeling. Køb & salg af projektjord og andre arealer Erstatningsjord kan være opkøbte landbrugsejendomme i lokalområdet	Lodsejerne indgår i jordfordeling i området. Jordfordelingen sikrer ofte lodsejeren en mere dyrkningssikker jord, tættere på bedriften eller mere rationelle arealer at dyrke.		Ved salg, har lodsejer ingen indflydelse.
Forkøbsret ved salg af projektjord	Det er muligt for lodsejeren at købe projektjorden tilbage efter et salg af jorden til projektet, dog skal arealet sættes i offentligt udbud til højstbydende. Arealet opretholder sin landbrugspligt og vil være tinglyst som permanent vådområde og kan blive omfattet af § 3.		Hvis jorden tilbagekøbes via forkøbsret, har lodsejeren indflydelse på eget areal dog indenfor vådområdedeklarationens rammer.
Ekspropriation	I vådområdeprojekter eksproprieres jorden kun undtagelsesvist. Der eksproprieres alene rådighedsindskrænkningen i form af permanent vådområdetilstand med tinglyst deklaration, da der kun kan eksproprieres i nødvendigt omfang. I praksis eksproprieres ofte efter ejers ønske/forlangende ejendomsretten til arealet.		Foretages undtagelsesvis på meget små arealer.

Kortlægning af vandstand i den tekniske forundersøgelse

Beregningerne i den hydrologiske forundersøgelse skal holde vand

Vådområdeprojekt ved Odense.
Foto af Ramböll

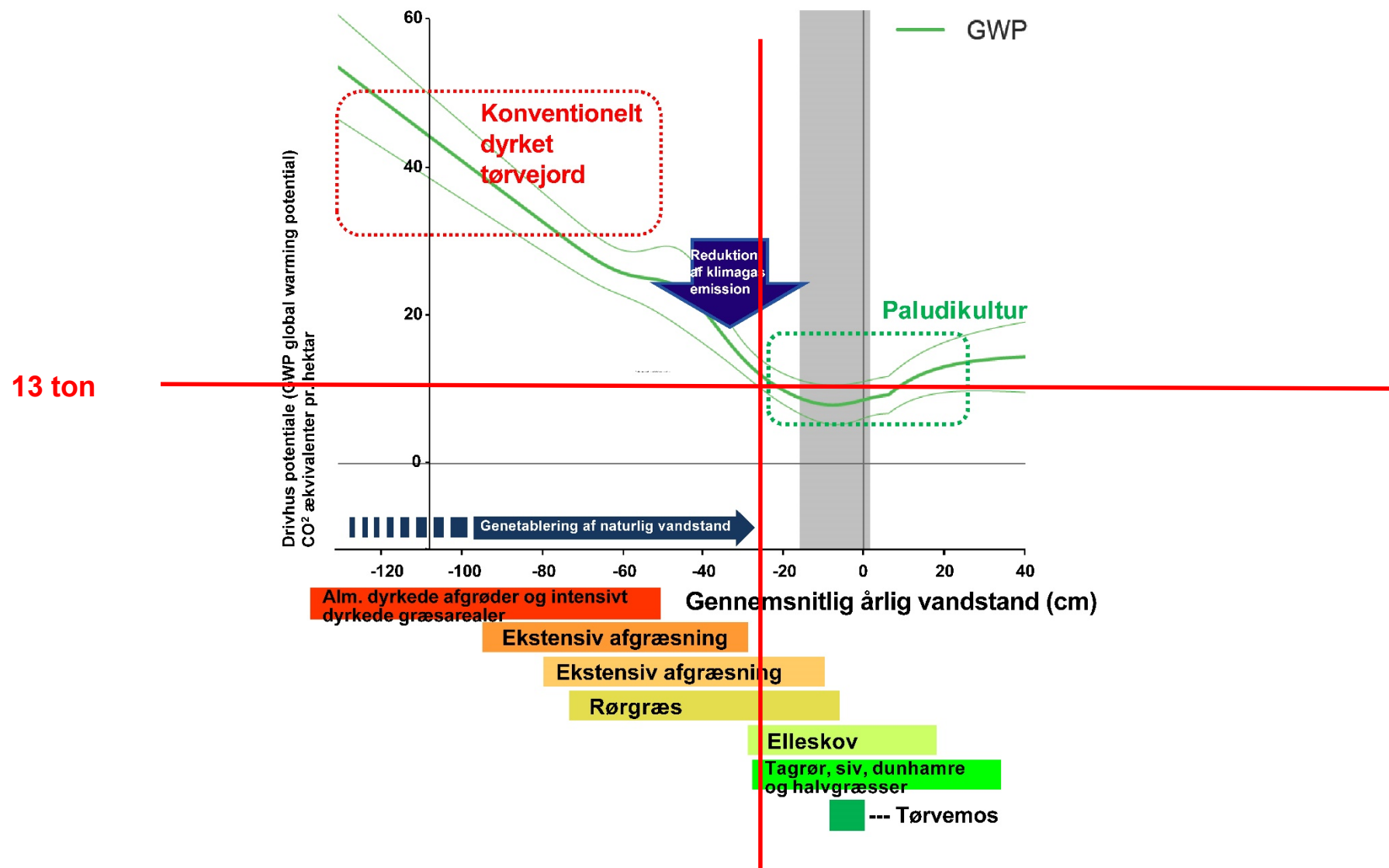

Marts 2019 i Odder

Lavbundsprojekter - klimaprojekter

Drivhus potentiale (GWP global warming potential)

Based on Jurasinski et al. 2016, modified by Tanneberger et al. 2020

5. Lodsejerne nikker og projektledelsen kan igangsætte projektet.

6. Jordfordeling gennemføres af landbrugsstyrelsen "Tønderkontoret"

Køb, salg, forkøbsret og fastholdelse

Takseringsudvalg – jordfordelingen foregår vi en meget demokratisk proces. Nogle af lodsejere indgår som tillidsrepræsentanter/lodsejerrepræsentanter i et takseringsudvalg.

Det er vigtigt at gøre sig helt klart, at det er lodsejerne selv, der takserer deres egen og hinandens jord, når der skal etableres et nyt vådområde- eller lavbundsprojekt.

Alt er frivilligt og der sker intet inden alle har sat deres underskrift.

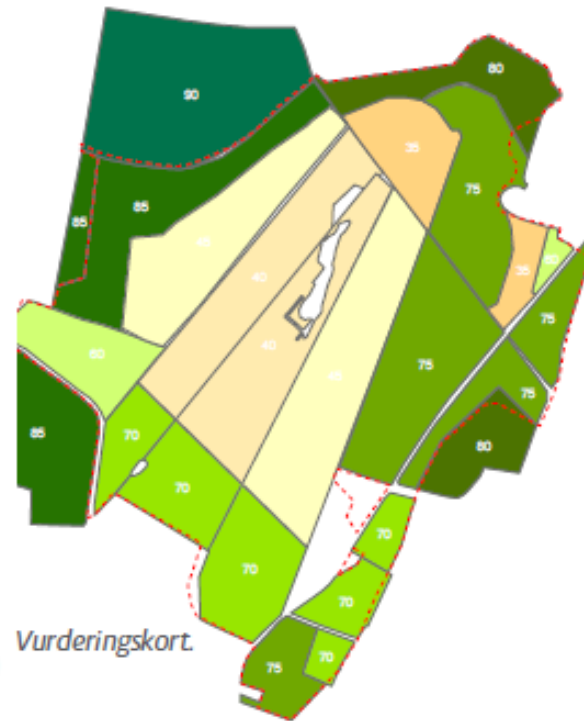
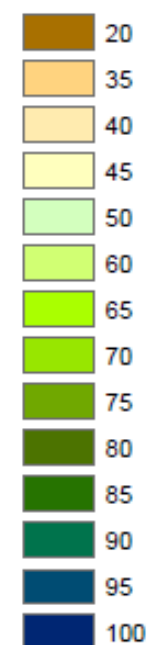
I mange projekter skal det overvejes at få lodsejerrepræsentanter udvalgt meget tidligt i processen.

Jordfordeling – besøg ved alle marker der skal jordfordeles

Herfra
er resten færdigheder,
forhandlinger og teknik

TAKST

Miljø- og
Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

VURDERINGSKORT

Aborg Minde

På dette kort er påført de ombytningsværdier, der af vurderingsmændene Kons. Henrik S. Larsen og Kons. Kristian Eg Gadegaard blev fastsat 27. juni 2016.

(med takst 100 for den bedste jord)

Loddernes takster er i øvrigt fastsat under hensyntagen til:

1. Kulturtilstand, 2. form, 3. vejforhold, 4. afvandingsforhold, 5. overfladeform og overfladehældning, 6. læplantning, 7. el-master og vindmøller, 8. foreliggende oplysninger om forekomst af flyvehavre samt 9. foreliggende oplysninger om forekomst af okker. Endvidere er der taget hensyn til EU-tilskudenes påvirkning af handelsværdierne.

Opmærksomheden henledes udtrykkelig på, at der ikke er taget hensyn til beliggenhed i forhold til ejendommens bygninger eller landsbybebyggelse.

Vissenbjerg, den

Tønder, den

Henrik S. Larsen

Kristian Eg Gadegaard

Projektet er gennemført og det skal fejres

Alling Å 2013

SEGES

Ida og lodsejerrepræsentanten

Landbrugsstyrelsens vejledninger

Vejledning om tilskud til vådområde og lavbundsprojekter 2020

https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tilskud/Vaadoomraader/Kommunale_vaadoomraader/Vejledning_til_vaadoomraade-og_lavbundsprojekter_2020-version_2.pdf

Kvælstof- og fosforvådområder - forundersøgelse og etablering

<https://lbst.dk/tilskudsguide/kvaelstof-og-fosforvaadoomraader-forundersoegelses-og-etableringsprojekter/#c49273>

Lavbundsprojekter - forundersøgelse og gennemførelse

<https://lbst.dk/tilskudsguide/lavbundsprojekter/>

Fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder (tilsagnstype 74, 75, 76, 77 og 78) - 20 årige tilsagn

<https://lbst.dk/tilskudsguide/fastholdelse-af-vaadoomraader-naturlige-vandstandsforhold-og-lavbundsomraader-tilsagnstype-74-75-76-77-og-78-20-aarigt-tilsagn/>

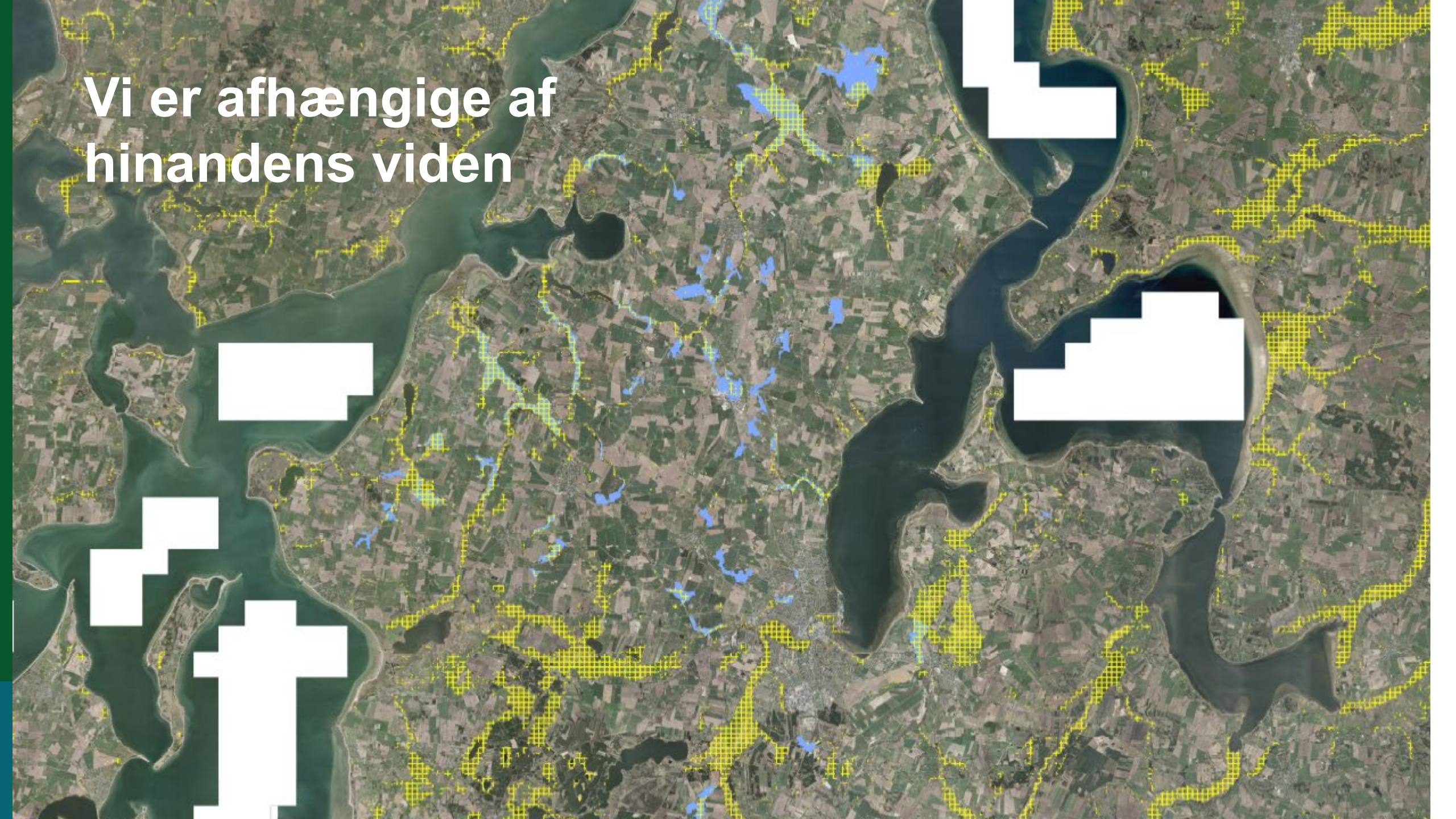
Rydningspligt

<https://lbst.dk/landbrug/natur-og-miljoe/rydningspligt/#c8660>

STØTTET AF
promilleafgiftsfonden
for landbrug

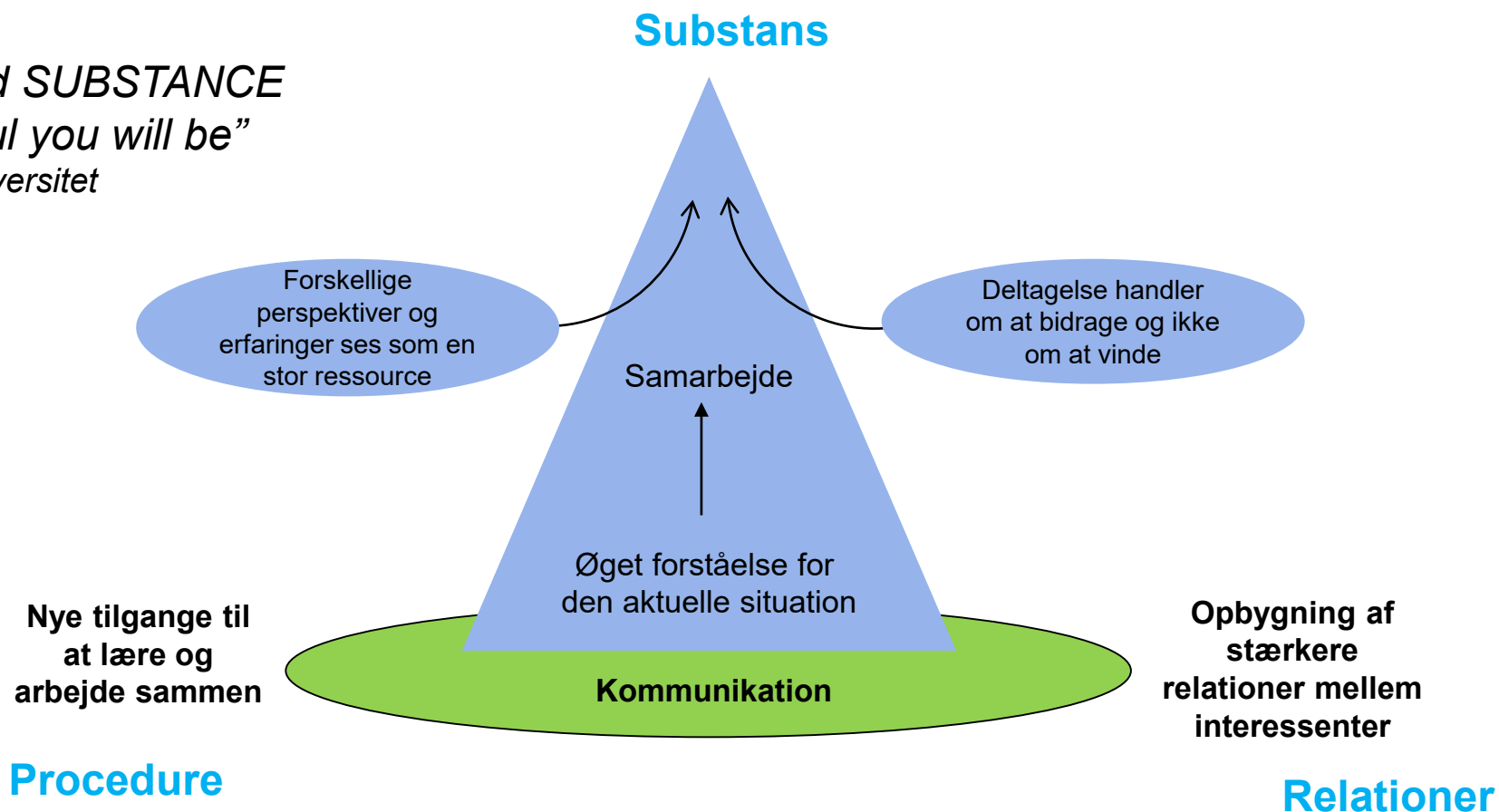
**Vi er afhængige af
hinandens viden**

Fremgangstrekanten

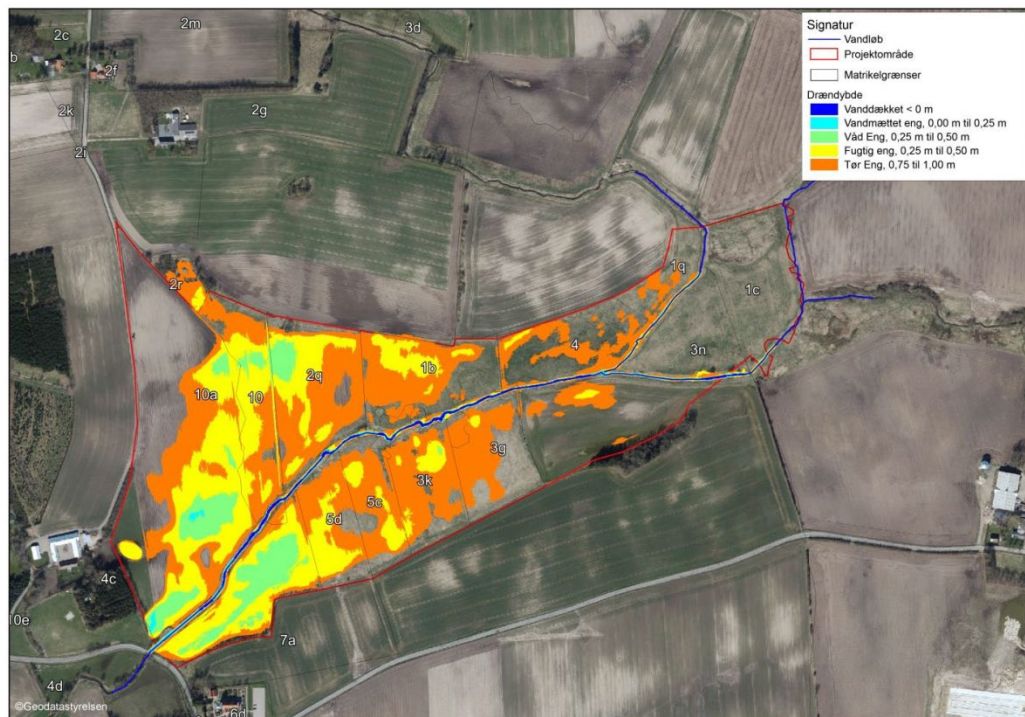
Målet: Udvikling af nye løsninger, innovationer, tjenester osv.

*“How you manage
RELATIONS, PROCESS and SUBSTANCE
will determine how successful you will be”
Staffan Lund. Sveriges landbrugsuniversitet*

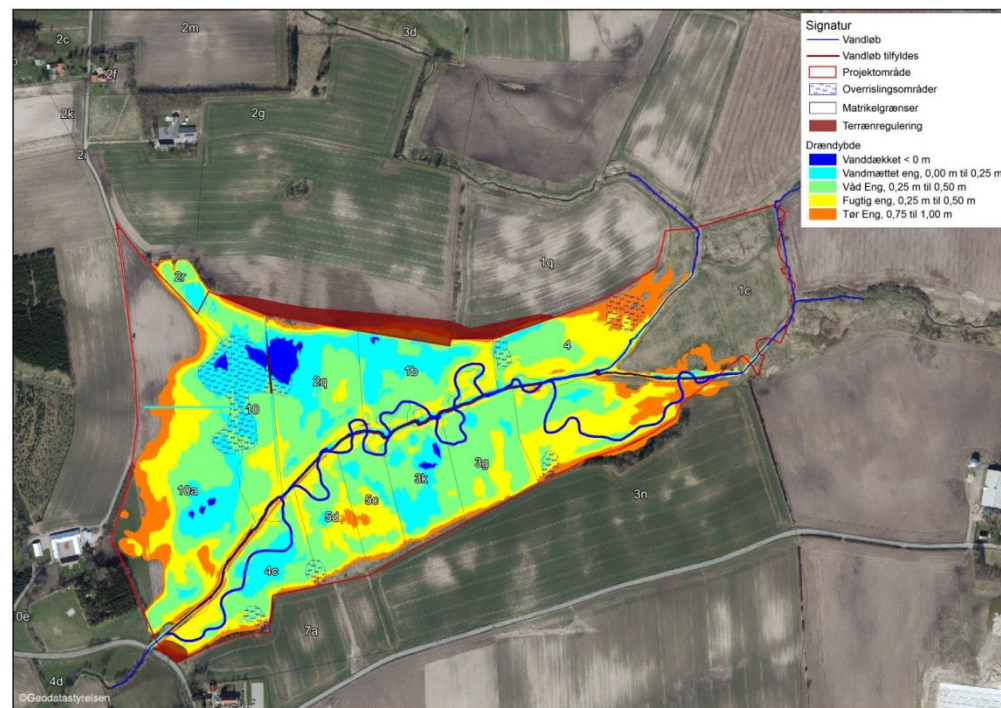

Fremskridtstrekanten illustrerer samarbejdet mellem flere interessenter. For at opnå fælles mål og succes er det vigtigt at udvikle stærke relationer og samarbejde på nye måder. Af Magnus Ljung, Statskonsulent ved Institut for Arbejdsvidenskab, Økonomi og Miljøpsykolog på Sveriges Landbrugsuniversitet

Kortlægning af vandstand i den tekniske forundersøgelse

Eksisterende afvandingsforhold

Projekterede afvandingsforhold

**Vandstanden kan være afgørende for den fremtidige Grundbetaling.
Tinglyst rydningspligt og artikel 32**

Rydningspligt:

<https://lbst.dk/landbrug/natur-og-miljoe/rydningspligt/>

Grundbetaling og grøn støtte – artikel 32

<https://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide/grundbetaling-og-groen-stoette/#c28889>

SEGES

Omkostningseffektivitet

Kvælstofvådområdeprojekt

Projektet skal bidrage til, at reduktionen af kvælstofbelastningen fra hovedvandoplandet samlet udgør mindst **90 kg kvælstof** pr. ha pr. år. Referenceværdien for omkeff. 2020 = **1.300 kr./kg N**

Fosforvådområdeprojekt

Projektet bidrager til at reducere af fosforbelastningen til en sø med mindst **5 kg fosfor** pr. ha pr. år. Referenceværdien for omkeff. 2020 = **14.500 kr. pr. kg fosfor kr./kg P**

Udtagning af lavbundsjorde:

> 6 % organisk stof (171.000 hektar). Reduktion af CO₂-ækvivalenter med mindst **13 ton pr. ha pr. år**

Etablering af naturlige vandstandsforhold i Natura 2000 områder.

Naturbeskyttelse - meget afhængig af det enkelte projekt

+ en del prioriteringsrækkefølger som I bliver befriet for.

Bekendtgørelse om tilskud til vådområdeprojekter og naturprojekter på kulstofrige lavbundsjorder 16/12/2019

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2019/1523>

Kvælstof- og fosforvådområder - forundersøgelse og etablering

<https://lbst.dk/tilskudsguide/kvaelstof-og-fosforvaadomraader-forundersoegelses-og-etableringsprojekter/#c49273>

Tilskudssatser til arealer i vådområder – 20 årig fastholdelse

	Omdriftsarealer & specialafgrøder	Omdriftsarealer	Tidligere arealer med permanent græs	Tidligere naturarealer
Fastholdelsestilskud i 20 år	3.500	3.500	1.800	300
Tilskud * 20 år	70.000	70.000	36.000	6.000
Grundbetaling (Indgår ikke i støtteloftet)	1.900	1.900	1.900	0
Total pr. år pr. hektar	5.400	5.400	3.700	300
Afgræsningsprojekter ?				
Støtteloft	6.700 900 Euro	4.470 600 Euro	3.350 450 Euro	3.350

Prioritering af økonomiske midler til afgræsning og slæt:

1. Arealer i de særligt udpegede **Natura 2000-områder (min. 50 pct. indenfor).**
2. Arealer uden for Natura 2000 med en HNV-score på 5 og derover.
3. Arealer i Natura 2000 udenfor de særligt udpegede områder, hvor min. 90 pct. er gent.af tilsagn.
4. **Arealer som er med i vådområdeprojekt.**

Hvad skal I vide noget om?

- *Typer af vådområdeprojekter og vejledninger*
- *Jordfordeling, fastholdelse, køb, salg, forkøbsret og erstatningsjord*
- *Arealers status i relation til artikel 32*
- *Vejledning om reglerne om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur (Krav til rydningspligt)*
- *Grundbetaling /tilskudsmuligheder (vådområde + natur)*
- *Pleje af græs- og naturarealer*

Prioriteret rækkefølge i naturprojekter

I nogle tilfælde er det således muligt at få både tilskud til fastholdelse, tilskud til pleje af græs- og naturarealer og grundbetaling.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at tilskud til pleje af græs- og naturarealer fra 2015 og frem er målrettet således, at tilskuddet kun kan søges på følgende arealer

- Arealer i de særligt udpegede Natura 2000-områder (min. 50 pct. indenfor).
- Arealer uden for Natura 2000 med en HNV-score på 5 og derover.
- Arealer i Natura 2000 udenfor de særligt udpegede områder, hvor min. 90 pct. er gentegning af tilsagn.
- Arealer som er med i vådområdeprojekt.

I ansøgningsrunden 2015, var der så mange ansøgere, at der ikke var midler nok til at imødekomme alle ansøgere i prioriteringsgruppe 3 og 4 og kun ansøgere i 2. prioritering med en HNV score på 5, hvis markerne var over 12 ha blev imødekommet. I 2016 er der færre midler til rådighed i puljen. Derfor kan ansøgere i de lavere prioriteringsgrupper heller ikke fremover være sikker på at få tilskud til pleje af græs- og naturarealer. I 2016 ansøgningsrunden, er der dog færre eksisterende 5 årige tilsagn der udløber og af den grund, er der nok færre ansøgere i 2016.

Hvad skal rådgiverne være skarpe på?

Se realistiske muligheder for lodsejeren - husk at det er lodsejer der tager stilling.

Typer af vådområdeprojekter og vejledninger

Grundbetaling /tilskudsmuligheder (vådområde + natur)

Fastholdelse, køb, salg, forkøbsret og erstatningsjord

Arealers status i relation til artikel 32 (tidligere 34)

Pleje af græs- og naturarealer

Vejledning om reglerne om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur (Krav til rydningspligt)

Opmærksom på:

Reglerne for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) og Krydsoverensstemmelse (KO)

Regnskab – skat – momsregler – aktiv landbruger

NAER "Tønderkontoret"

Gennemfører forhandlinger om fastholdelse, køb, salg og forkøbsret

MFO

8.1.2 Miljøfokusområder (MFO)

Når du søger grundbetaling, afhænger en del af dit tilskud af, om du kan leve op til de grønne krav. Et af disse krav er reglen om mindst 5 % miljøfokusområder (MFO), hvis du har mere end 15 ha i omdrift. Afhængig af arealets tidligere anvendelse kan arealer med 20-årig Fastholdelse tælle med som MFO.

Hvis du søger grundbetaling under artikel 32 til marker med tilsagn om 20-årig Fastholdelse, kan marken ikke anmeldes som MFO.

Du kan anmelde et areal som MFO-slåningsbrak (afgrødekode 308 eller 339), MFO-bræmmer (afgrødekode 329 eller 337 ved permanent græs), hvis marken i hele kalenderåret er et landbrugsareal og opfylder betingelserne for MFO. Læs mere om de grønne krav i [Vejledningen om grøn støtte](#). Vær opmærksom på, at du ikke kan anvende afgrødekoderne for slåningsbrak, hvis arealet i 2018 var anmeldt som permanent græs.

Når du anmelder dine arealer med tilsagn til 20-årig Fastholdelse, som MFO, bliver årets tilskud reguleret til 0 kr./ha.

Beslutningstræ – tilsagn 78. Bemærk hvor du ikke får tilskud

26

Bilag 4. Beslutningstræer for valg af afgrødekode

Tilsagnstype 74, 75, 76, 77 og 78

